

Daar is de deugd der zuinigheid en de de ondeugd der gierigheid.

Nu is het voor veler besef zóó, dat gierigheid te ver gedreven zuinigheid is, dat iemand, die op het pad der zuinigheid doorloopt, tenslotte aanlandt bij het station gierigheid.

Maar dat is niet juist.

Zuinigheid en gierigheid zijn geen in graad verschillende dingen, maar zij zijn in beginsel totaal onderscheiden.

Een zuinig mensch is het er om te doen zijn geld zoo nuttig mogelijk te besteden.

Een gierigaard stelt zich ten ideaal zooveel mogelijk geld te vergaderen en te behouden om zich in het bezit daarvan gelukkig te gevoelen.

Die twee dingen zijn naar hun aard zoo verschillend, dat het één uit het ander niet voortkomen kan.

Als iemand, die door zichzelf en door anderen, voor zuinig gehouden werd, door toespitsing van zijn levenshouding tot klaarblijkelijke gierigheid komt, dan kunt ge er zeker van zijn, dat hij van het begin af „gierig” geweest is.

Eigenlijk ligt dat toch ook voor de hand.

Hoe zou ooit een deugd zoover gedreven kunnen worden, dat het een ondeugd wordt?

Wie dat aanvaardt, die geeft daarmee toe, dat deugd en ondeugd zich bewegen in dezelfde richting, terwijl zij inderdaad twee, precies aan elkander tegengestelde kanten uitgaan.

De ééne (de deugd) naar God toe, de andere (de ondeugd) van God af.

Zoo nu gaat het met alle dingen. Wie zich beweegt in de goede richting, kan nooit te ver gaan.

Bijvoorbeeld: de quaestie van de wereldgelijkvormigheid. Wie wil leven naar het Woord van God erkent ook het natuurlijke leven als Gods Schepping en gelooft, dat de bedoeling van Christus' werk is „de vernieuwing, de herstelling van heel Gods wereld.” Zij zonderen zich daarom niet af, maar zien het als hun roeping, als medewerkers van Christus, hêél het leven te brengen onder de heerschappij van het Koninkrijk der hemelen; wetenschap en kunst, staat en maatschappij.

De dooperschen daarentegen maken een tegenstelling tusschen natuur en genade. Heel de bestaande wereld gaat onder, verdwijnt; daarvoor in de plaats komt een geheel andere, een nieuwe wereld; vrucht van Christus' arbeid.

Daarom moet de geloovige zich met deze wereld niet bemoeien. Dat is toch een verloren zaak.

De gemeente behoort, naar doopersch inzicht, zich geheel van de wereld te separeren, om als een groep van louter heiligen, geheel haar eigen leven te leven, ook in politiek en sociaal opzicht.

Wie deze twee beginselen naast elkaar legt, ziet onmiddellijk, dat wij, door overdrijving van het Schriftuurlijk standpunt nooit tot doopersche mijding zullen kunnen komen.

Wij zeggen: „de wereld moet voor Christus veroverd”.

De dooperschen zeggen: „de wereld moet door ons aan haar lot overgelaten worden”.

Wanneer wij dus leven uit Calvinistisch, Gereformeerd, Schriftuurlijk beginsel, klaar en consequent, ja, dan zullen wij ons zeker wel eens van bepaalde dingen onthouden; b.v. bioscoop, schouwburg en dergelijke; maar dat doen wij dan niet, omdat wij kunst en techniek, zooals die in de wereld bloeien, als zoodanig verwerpelijk achten, maar omdat deze dingen, in dezen concrete vorm, zich zoo aan ons voordoen, dat wij het onmogelijk achten met een goede consciëntie daaraan deel te nemen; omdat wij meenen, dat wij daardoor deelnemen aan de zonde en zodoende de kracht verspelen, die wij noodig hebben, juist om de wereld voor Christus te winnen.

De onthouding der dooperschen is gericht op het prijsgeven van de wereld; De Gereformeerde onthouding bedoelt juist het zichzelf gaaf houden tot wereldoverwinning.

Nooit moet daarom de waarschuwing in dezen vorm gesteld: „ga niet te ver, kom niet tot doopersche mijding”.

Maar zóó moeten wij zeggen: „Geef u goed rekenschap van uw roeping, die gij tegenover de wereld hebt, naar Schrift en belijdenis; laat daardoor uw leven beheerschen.”

Dan kan het wel eens zijn, dat iemand zich onthoudt van iets, waarvan ik meen, dat ik er wel aan deelnemen kan, maar dan heeft dat met doopersche mijding niets te maken.

Heel die moraal: „niet ver gaan in deze of die richting,” deugt niet.

Wij moeten leeren te leven uit het zuivere principe.

Het gaat niet om het „te ver”, of „niet ver genoeg”, of „juist van pas”.

Het gaat om de richting, waarin ik ga. Is die richting juist, dan kan ik niet verkeerd uitkomen.

Den volgenden keer hoop ik dat nog op een bepaald punt toe te passen.

D. v. D.

HET BOEK VAN DE WEEK

Gedenkboek Effatha 1888—1938.

In de rubriek: Het boek van de week, worden meestal boeken besproken, die geschreven zijn door iemand die een scherpen blik heeft op, of een duidelijke uiteenzetting geeft van een of ander vraagstuk; of ook boeken, die voor ons christen-volk van zoodanige beteekenis zijn, dat ze het waard zijn, daarop eens speciaal de aandacht te vestigen.

Toch kan het ook goed zijn, voor een enkelen keer in deze rubriek eens iets te zeggen over een boek dat nu eens niet geschreven werd door een deskundige op een of ander gebied, maar dat ons een overzicht geeft en een typeering van verschillende menschen, die op het gebied van Christelijke barmhertigheid baanbrekend werk verricht hebben. Wij hebben het oog op het gedenkboek, uitgegeven ter gelegenheid van het vijftig-jarig bestaan van de vereniging Effatha (Vereniging tot Christelijke opvoeding en onderwijs van doofstomme kinderen en jongelieden).

In October 1938 heeft Effatha dit gouden jubileum gevierd, in samenkomsten, die daartoe belegd waren en waar o.a. gesproken werd door den tegenwoordigen voorzitter van Effatha: Prof. L. H. v. d. Meiden, Hoogleeraar aan de Theol. School van de Christ. Geref. Kerk, door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, zijne Excellentie Prof. Dr J. R. Slotemaker de Bruïne, en door Prof. Dr K. Schilder. Niet alleen werden echter herdenkingssamenkomsten gehouden, ook werd een gedenkboek uitgegeven, waarin naast de redevoeringen die toen uitgesproken werden, ook vele foto's werden bijeengebracht en verschillende artikelen werden opgenomen, die een duidelijk beeld geven van den arbeid die op dit gebied werd verricht.

Nederland heeft den persoon van Daniël Guyot, de eerste die voor het onderwijs aan doofstommen gegeven, zich hier in Holland interesseerde, geëerd door een eenvoudig borstbeeld voor hem op te richten in Groningen, de stad, waar deze Waalsche predikant in 1790 het doofstommenonderwijs begon met aanvankelijk 13 leerlingen. Maar het heeft na 1790 nog bijna een eeuw geduurd voordat werkelijk de noodzaak tot het geven van christelijk onderwijs aan doofstommen scherp en duidelijk gevoeld werd.

Wij moeten hier even denken aan den moeilijken strijd van Christelijk Nederland in de tweede helft van de 19e eeuw: de strijd voor de school met den Bijbel en de strijd voor het christelijk onderwijs. Aan de doofstomme en de blinde kinderen denkt aanvankelijk niemand. Of: liever gezegd: men denkt wel aan hen, maar men heeft de handen vol, meer dan vol met de verzorging van hen, die gezond van lijf en leden zijn. Vele opofferingen moet men zich al getroosten; de onderwijzers bij het christelijk onderwijs kunnen slechts een gering salaris ontvangen; scholen kunnen slechts met groote moeite in stand worden gehouden.

Maar toch — ook aan de doofstommen en blinden en misdeelden wordt gedacht.

„De man, die wij in deze beweging dan moeten noemen, is de latere Professor L. Lindeboom, toen nog predikant in Zaandam. Hij is het die het eerst de bazuin blaast over onze velden. Dat doet hij met lust; het is werk naar zijn aanleg en karakter. En rusten doet hij niet totdat hij een leger bijeen heeft, al is het ook maar klein. Voortvarend, moedig, ja uitdagend als hij is, gaat hij er op uit, om in zijn Zaanse land en rondom in de dorpen, waar de blijde boodschap een vergeten woord was geworden, het heil des Heeren uit te roepen. Debatten heeft hij gezocht, scheldwoorden noch keistenen heeft hij gevreesd.

Gewoon zijn preek te laten aansluiten aan het leven, aan de werkelijkheid, en nooit te eindigen in klacht, wordt hij al sterker gegrepen door den eisch van het groote mededoogen van Christus en Zijn kerk voor al wat zwak is en krank en bezocht. Zoo wordt hij de stichter van de vereniging tot Christelijke verpleging van krankzinnigen (Veldwijk en verdere inrichtingen). Wijder reikt echter zijn blik. Wat doen wij voor onze blinden en doofstommen, voor wie het profetisch woord des Heeren toch ook zijn beloften heeft? Er dient gehandeld, er moet een vereniging komen, één of meer. En die moeten scholen stichten. (a.w. pag. 56.)

Aangevuurd en opgewekt door het woord van den Zaanse pastor zijn toen op den zeven- den October van het jaar 1888 te Utrecht ongeveer veertig personen, zoowel afgevaardigden van kerkeraden als particulieren samengekomen, uit bijna alle oorden van het land, „tot de oprichting van een vereniging, eenigermate gelijk aan „Veldwijk”, en tot uitvoering van het plan der vereniging, de stichting n.l. van een Christelijk Instituut voor doofstomme en blinde kinderen”.

Met ontroering leest men de bladzijden in het Gedenkboek, die daarover handelen. Wat hebben deze mannen een groot geloof getoond, toen zij met hun krachten en gaven, als medewerkers Gods, ook voor deze armen en misdeelden wilden werken, opdat ook de tong van den stomme zou

kunnen worden losgemaakt en met den mond belijden zou ter zaligheid.

Prof. Schilder heeft daarop in zijn herdenkingsrede zeer nadrukkelijk gewezen:

„Zoo wilden ook de vaders van Effatha, staande tegenover de ellendigen, die toegesloten zijn van mond, en oor en oog... naar den geopenbaarden regel te werk gaan. Zij wilden, zoover het binnen hun vermogen viel, alle „toegesloten”, „openen”, opdat het Woord Gods, dat ook hen tot zaligheid roept, mocht ingaan tot in de „binnenste deelen” van het hart, ook bij de „toegesloten” naar oog, oor en mond. En zie, nu nemen zij de „toegesloten” bij de hand, en ze wringen de poorten van oor en mond open, zóó ver „als 't God gebengt”, opdat toch maar de vaste regel van Gods ingaan tot des menschen binnenste, zijn gang hernemen kunne. Hier is geen eigenwilligheid, die speculeert op Gods Almachtigheid, doch gehoorzaamheid, die den weg der middelen volgt. Niets anders wil zij weten, dan eenzijdig de aanbidding van de vrijmacht, die toesluit, waar Hij wil en van de almacht, die binnen komen kan, ook waar alle poorten voor den mensch op het nachtslot zitten, en anderzijds de onderworpenheid van den zwakken medewerker Gods, die niet vegeteert op slechts bij God bekende mogelijkheden, doch alleen maar zich baseert op den hem geopenbaarden regel. Wetende, dat Gods onoverwinnelijke genade sterker is dan de poort van oog en oor, en dat haar communicatie niet hangt aan tong en mond, zetten Gods knechten die deuren toch open, zoover 't maar even kan; want al is God niet gebonden aan den regel, wij menschen zijn het wel. Wij zijn het steeds en overal. Wat in 1888 ondernomen werd, wil niets anders zijn dan een in de kracht van Christus' opstanding ondernomen actie van medewerking in gehoorzaamheid in den zelfden strijd, dien Christus als de tweede Adam eens op aarde, en thans nog van den hemel uit te voeren heeft: den strijd tusschen God en satan. (a.w. pag. 36, 37.)

En na 50 jaren kan er feest gevierd worden. Na vijftig jaren komen vele vrienden en vriendinnen van „Effatha” samen om te gedenken de groote dingen die de Heere gedaan heeft. De Heere heeft zijn zegen geboden en geschonken over wat in het geloof werd ter hand genomen.

Zeker, teleurstellingen zijn niet uitgebleven. Men heeft veel moeilijkheden moeten overwinnen om geschikte gebouwen te vinden bij het groeiend aantal kinderen waarvoor christelijk doofstommenonderwijs begeerd werd. Eerst werd het onderwijs gegeven in een pand te Leiden, later in Dordrecht, terwijl thans de gebouwen van de vereniging „Effatha” gelegen zijn in Voorburg. Men heeft het ook moeilijk gehad met het vinden van geschikte onderwijskrachten. Naarmate het werk zich uitbreidde, moesten er steeds meer onderwijzers komen. Men moest ook gespecialiseerde leerkrachten hebben. De klassen moesten zoo klein mogelijk gehouden worden, omdat het onderwijs voor deze kinderen grotendeels hoofdelijk moet zijn.

Men heeft het ook zwaar gehad om de financiële moeilijkheden te overwinnen. Men moest zeer voorzichtig zijn bij noodzakelijke uitbreiding. Men moest terdege de kosten overrekenen, voordat men met de uitvoering van nieuwe bouwplannen kon beginnen en men moest soms zeer drastische bezuinigingsmaatregelen gaan toepassen, maar ondanks al die moeiten en zorgen, ondanks al die problemen en teleurstellingen, waarmee de vereniging te maken kreeg, zat er groei in dezen arbeid.

Begonnen met vier leerlingen in 1891, werd de school van „Effatha” in 1937 door 134 leerlingen bezocht. Men begon in 1891 met één onderwijzer, die aan de eerste kinderen het heele onderwijs heeft moeten geven, terwijl hij bovendien, met zijn vrouw, belast was met de zorgen van de huishouding.

Thans zijn er in 't geheel 19 leerkrachten, terwijl in het internaat de huisvader en huismoeder worden bijgestaan door 11 leden van het huishoudelijk personeel, waarnaast nog een aantal hulpkrachten is aangesteld.

In het eerste boekjaar kwam aan contributie in f 962,04; in 1937 een bedrag van f 24.327,19. Het totaalbedrag van de contributies, giften, collecten, couponboekjes, prentbriefkaarten, algemeene ondersteuningskas bedraagt over die 50 jaar: f 618.380,60. De Penningmeester der vereniging, de heer A. Schilder, teekent daarbij dit aan:

Al deze sommen zijn bijeengebracht uit heel kleine bedragen. Zij werden ook bijeen gebracht zonder eenige tegenprestatie. Zij werden bijeengebracht door ons Christenvolk, dat verstond een taak en plicht te hebben jegens de zoo zwaar bezochte doofstomme kinderen. Drijfkracht was de overtuiging, dat ook voor deze kinderen in vervulling moet gaan de noodiging van Christus: „Laat de kinderen tot Mij komen”. Ons volk heeft verstaan den oproep van het eerste beest, dat in zijn eerste proclamatie verklaarde, dat een opvoeding naar het verbond Gods, allereerst, en in alles, noodig is. (a.w. pag. 105.)

Prof. v. d. Meiden vertelt iets van de liefde die soms openbaar werd voor het werk van deze vereniging en van de giften, die daarvan weer het gevolg waren:

„Ik had gesproken te... Een slagerajongen kwam na afloop en teekende op het uitgereikte biljet voor een contributie van f 10,— per jaar. Dat is te veel, zei ik. Maar ditmaal was mijn woord vergeefsch. — Ik had gesproken te..., stond gereed om in den trein te stappen. Daar komt iemand het perron opdraven;

hij ziet me, Hij was bij omgekeerd, gedraaid en

Zoo is de wonderlijk jonge levens ook een rijke Gods kerk in waakte liefde. Tegelijk, naar G. ontving. (a.w.)

Zoo kon de dit gedenkboek de thans

De Heere telijk barmhertig verder. Hij het personeel

En Hij geven vrouwen in Gods konink en in hun D.

UIT EN S

Ros

Wellicht in berg in raad der Pr een aanhalig schen hissch kelijk blad heilige kalla de Heere u verbeiden Z Christus ge Herder, een

Het is on hier op de senberg eel zijn „Protes het „toppu lopen naa

Deze erri verschillen leerd. De sa niet gewelc text van een die in bijna De uitdruk genstanders maar zij is Natuurlijk!

Meiser b „Wij willen nationale k worden”. toorn opge schop, die vrij van Ro de serie art schreven)

zijn zeer d ven naar bedoeld; 1 frei”, maar bruikten kerk altij

De Luther door hen der kerkel maar tege freie” Duis

zulk een Maar Ros artikel van verheft zi vraag: Be toonaange kracht, of opperhoof

Bedenke mann's v (Wilhelm Gerner), d van Meise der belijd naamst om een li

het: Is I Evangelis Wat de deugdelij beschuldig volledig maar me

Evange het voorb weer in Rooms

et den mond
herdenkings-

Hatha, staande
loten zijn van
geopenbaarden
het binnen hun
openen", opdat
zaligheid roept
leelen" van het
ar oog, oor en
sloten" bij de
a oor en mond
pdat toch maar
d des menschen
e. Hier is geen
ods Almachtig-
eg der middelen
a enerzijds de
sluit, waar Hij
tomen kan, ook
p het nachtslot
nheid van den
et vegeteert op
an, doch alleen
mbaarden regel-
gennade sterker
at haar commu-
ad, zetten Gods
er 't maar even
aan den regel,
i het steeds en
werd, wil niets
n Christus' op-
swerking in ge-
dien Christus
i thans nog van
jd tusschen God

vierd worden.
den en vrien-
t gedenken de
eest. De Heere
ken over wat
nen.
gebleven. Men
verwinnen om
het groeiend
doofstommen-
het onderwijs
in Dordrecht,
te vereeniging
g. Men heeft
inden van ge-
het werk zich
onderwijzers
klein mogelijk
wijs voor deze
toet zijn.

om de finan-
a. Men moest
ke uitbreiding
kenen, voordat
bouwplannen
teer drastische
isen, maar on-
ndanks al die
umee de ver-
roei in dezen

1891, werd de
134 leerlingen
n onderwijzer,
eete onderwijs
ovendien, met
orgen van de

nachten, terwijl
ismoeder wor-
huishoudelijk
hulpkrachten

contributie in
24.327,19. Het
ften, collecten,
algemeene on-
die 50 jaar:
vereeniging, de
dit aan:

uit heel kleine
gebracht zonder
taak en plicht
hite doofstomme
ng, dat ook voor
n de noodiging
Mij komen". Ons
t eerste besluit:
laarde, dat een
allereerst, en in

van de liefde
werk van deze
daarvan we

ersjongen kwam
eikte bijzet voor
Dat is te veel.
1 vergeefsch.
om in den trein
erren opdraven:

hij ziet me, drukt me een bijzet van f 10,— in de hand.
Hij was bij mijn lezing geweest, had zijn buidelken
omgekeerd, had dat te weinig gevonden, was naar huis
gedraafd en naar den trein en was nog niet op tijd."

Zoo is de historie van Effatha niet alleen de
wonderlijk verweven historie geworden van de
jonge levens van verzorgers en verzorgden, maar
ook een rijke bladzijde van de geschiedenis van
Gods kerk in onze landen, van haar eindelijk ont-
waakte liefde voor onze misdeelden, onze geslaga-
nen. Tegelijk van den zegen, dien menig zegenende
ziel, naar Gods belofte, in haar offer van God
ontving. (a.w. pag. 73.)

Zoo kon deze vereeniging gedenken en ook door
dit gedenkboek stimuleren den arbeid van hen,
die thans leven.

De Heere zegene deze vereeniging voor chris-
telijk hartlichtheidsbetoon aan doofstommen
verder. Hij bekwaame de onderwijzers, het bestuur,
het personeel tot hun moeilijk werk elken dag.

En Hij geve, dat ook in onze dagen onze mannen
en vrouwen vol heiligen geloofsmoed, dezen arbeid
in Gods koninkrijk mogen gedenken in hun gebed
en in hun gaven.

D.

H. M.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Rosenberg's aanval op Dr Meiser.

Wellicht herinneren sommigen zich hoe Rosen-
berg in zijn ijer om het (wat hij noemt) "ver-
raad der Protestanten aan Luther" te "bewijzen",
een aanhaling deed uit een artikel van den Luther-
schen bisschop Dr Meiser. Deze had in zijn ker-
kelijk blad geschreven: "Wij gelooven aan een
heilige katholieke en apostolische kerk, die God
de Heere uit alle volkeren en rassen roept, en
verbeiden Zijnen dag, waarop allen, die aan Jezus
Christus gelooven, onder Hem als den eenigen
Herder, eene kudde worden".

Het is ons allen natuurlijk duidelijk, dat Meiser
hier op de apostolische geloofsbelijdenis doelt. Rosen-
berg echter niet. Triomfantelijk roept hij in
zijn „Protestantische Rompilger" uit, dat dit wel
het „toppunt" is. Beter bewijs voor het „over-
loopen naar Rome" had men niet nodig.

Deze ernstige fout van Rosenberg is ook in
verschillende Duitse kerkelijke bladen gesigna-
leerd. De schrijver van de „Mythus" had, zei men,
niet geweten, dat Dr Meiser de oorspronkelijke
tekst van een oude oecumenische belijdenis citeerde,
die in bijna alle christelijke kerken aanvaard wordt.
De uitdrukking katholieke heeft, betoogden de te-
genstanders, niets met Rooms-Katholiek te doen,
maar zij is het „Grieksche woord" voor algemeen.
Natuurlijk!

Meiser had in zijn artikel verder geschreven:
„Wij willen ons niet aan een „romfreie" Duitse
nationale kerk toevertrouwen om daarin zalig te
worden". Ook die uitdrukking had Rosenberg's
toorn opgewekt. Ziehier een Luthersche bis-
schop, die tegen een protestantisme ijverde, dat
vrij van Rome wilde zijn! Maar (zoals we reeds in
de serie artikelen over „Protestantische Rompilger"
schreven) de gewraakte woorden van Dr Meiser
zijn zeer duidelijk als veroordeeling van het stre-
ven naar een Duitse nationale eenheidskerk
bedoeld; niet hij koos hier het woord „rom-
frei", maar de bevorderaars van dat streven ge-
bruikten het geregeld. Zij noemen hun toekomstige
kerk altijd de „romfreie Deutsche Nationalkirche".
De Luthersche bisschop citeerde dus slechts den
door hen gegeven naam. Zoo zeide het ook een
der kerkelijke autoriteiten: Meiser heeft zich alleen
maar tegen de poging tot oprichting eener „rom-
freie" Duitse nationale kerk willen keeren. Met
zulk een kerk wilde hij niets te maken hebben.
Maar Rosenberg roept naar aanleiding van het
artikel van den Lutherschen bisschop uit: „Hier
verheft zich thans voor geheel Duitschland de
vraag: Beteekent Maarten Luther nog voor de
toonaangevende leiding van het Protestantisme een
kracht, of is Ignatius van Loyola het geestelijk
opperhoofd der „belijdende kerk" geworden?"

Bedenken we dus goed, alvorens Brach-
mann's verdediging van Rosenberg te bespreken
(Wilhelm Brachmann, Alfred Rosenberg und seine
Gegner), dat Rosenberg op grond van de woorden
van Meiser, die zware beschuldiging aan het adres
der belijdende kerk richt. Zij vormen de voor-
naamste basis van de aanklacht. Het gaat niet
om een licht verwijt. Neen: verontwaardigd klinkt
het: Is Ignatius Loyola voortaan het hoofd der
Evangelische kerk?

Wat doet nu Brachmann? Erkent hij de on-
denkdelijkheid van Rosenberg's basis voor de
beschuldiging? Neen, hij aarzelt niet met Meiser
volledig verantwoordelijk te stellen. Het is toch
maar merkwaardig, zegt Brachmann, „dat een
Evangelische bisschop aan zijn „Pfarrers" het
voorbeeld geeft om dien vorm van de belijdenis
weer in te voeren, die bij ons slechts in de
Rooms-Katholieke Kerk regelmatig ge-

bruikt wordt. In rustige tijden zal misschien zoo'n
handeling als een archaïstische gril opgevat wor-
den, in onze zoo geweldig door vragen van
wereldbeschouwing beroerde dagen, moet dat
den indruk van een welbewuste, opzettelijke daad
maken, mag het ook niet anders begrepen worden.
Het is verbazingwekkend genoeg, dat een Evange-
lische bisschop opzettelijk zijn toevlucht neemt
tot een belijdenis, die alleen maar in de Rooms-
Katholieke Kerk zoo dikwijls gebruikt wordt als
Meiser het doet, en dat om de gedachte aan een
Duitsche nationale kerk, zooals toch in ieder geval
Duitsche theologen en gemeentelieden haar naar
hun eigen opvatting en zonder twijfel door
Duitsche motieven gedreven, vertegenwoordigd
hebben, te bestrijden."

Men bedenke: Brachmann zegt nu niet alleen
in de R.K. Kerk (zoals enkele regels terug), maar
hij beweert: alleen die R.K. Kerk gebruikt dien
ouden vorm zoo vaak als hij (Meiser) het doet.
(En dat nog wel tegen echte Duitschers!) Het is
de moeite waard om te lezen hoe Brachmann die
bewering laat drukken. Er staat:

Es ist erstannlich genug, dass ein evangelischer
Bischof... ausgerechnet zu einem in dieser
Häufigkeit lediglich in der römisch-katho-
lischen Kirche gebräuchlichen Be-
kenntnis seine Zuflucht nimmt.

De lezer, die vlug de brochure leest, behoudt
den indruk der gespatieerde woorden en zal meenen,
dat de oude, oecumenische vorm alleen in de
R.K. Kerk gebruikt wordt.

Zoo ver is het gekomen, meent Brachmann, „dat
de eigen geloofsgenooten aangevallen worden, ter-
wijl daarmede tegelijkertijd een gewilde of onge-
wilde, maar in ieder geval toch een buiging
voor de Rooms-Katholieke Kerk wordt verbou-
den. Zonder twijfel heeft Meiser zeer duidelijk
tot uiting gebracht, wat hem van zijn theologische
en kerk-politische geloofsgenooten scheidt, maar
hij heeft echter opzettelijk verzuimd zich met de-
zelfde scherpte van de R.K. Kerk af te keeren.
Integendeel! Bij besluit van 1 October 1934 heeft
hij zijn landskerk tot het gebruik van den katho-
lieken, namelijk van den Rooms-
Katholieken vorm, opgewekt. Onder deze
omstandigheden stort de afweer van Alfred Rosen-
berg's aanval in elkaar. In dit verband zij een
vraag vooroorloofd: Zou de Beiersche landsbis-
schop niet beter gedaan hebben, wanneer hij zich
te rechter tijd de vraag voorgelegd had welk
een uitwerking de verandering van „algemeen" in
„katholiek", in dezen geestelijk bijzonder bewogen
tijd wel moet hebben, wanneer men verder na
aangevallen te zijn, verklaart, dat men met „katho-
liek" slechts „algemeen" bedoelde? En 'tis verder
wel heel opmerkelijk, besluit Brachmann, „dat
Meiser's belijdenis(!) niet alleen bij Alfred Rosen-
berg, maar ook in het kamp der R.K. Kerk zelf
den indruk van „Rompilgerschap" heeft gewekt.
De prior van Niederaltaich, Heufelder, schreef
namelijk: moet onze ziel niet tot in haar bin-
nenste warm worden, wanneer wij de verklaring
van den Beierschen landsbisschop lezen: „Wij
gelooven aan de eene, heilige, katholieke en
apostolische kerk...". Als er iets is, dat meer
dan al het andere de juistheid van Alfred Rosen-
berg's oordeel bewijst, dan is het wel deze ver-
klaring."

* *

Ziehier een voorbeeld van Brachmann's verde-
digingstactiek. Het is niet nodig daaraan veel
toe te voegen.

De bedoeling van Dr Meiser zal ons allen duide-
lijk zijn. Tegenover het streven naar een „natio-
nale", dat is een aan het ras gebonden kerk,
stelt hij de heerlijke gedachte der algemeene
christelijke kerk, door den „Zone Gods uit het
gansche menschelijke geslacht uitverkoren". En hij
gebruikt het woord, dat ook in Art. 27 van
onze geloofsbelijdenis voorkomt: een eenige
katholieke of algemeene kerk... Zoals het
de geloofsbelijdenis van Nicëa zegt: „éene, heilige,
katholieke en apostolische kerk..." Waarom? Zou
het niet zijn om duidelijk te maken, dat de
Christelijke kerk vanaf den beginne dit katholieke
karakter heeft beleeden, dat zij zich nooit aan
een ras of volk heeft willen binden, dat zij Chris-
tus' verlossing voor heel de wereld belijdt, nu
en in het verleden?

Maar Rosenberg en Brachmann willen dit niet
verstaan. „Het is toch maar heel opvallend, dat
Meiser juist nu dit woord gebruikt. Dat deed hij
niet zonder bedoeling. Dat deed hij opzettelijk"
(maar later heet het „gewild of ongewild").

Ja, Meiser deed het opzettelijk!

A.

B. I. B.

II PERSCHOUW II

Tot in het diepst zijner ziel ontroerd.

In een onzer kerkelijke bladen stond het volgende:

Prof. de Bruin schrijft in „de Weeker" (Chr. Geref.
Weekblad) dat hij tot in het diepst zijner ziel ontroerd

werd toen hij in een Chr. Geref. Kerkbode las dat de
kloof tusschen de Chr. Geref. en de Geref. Kerken
niet zoo groot is, dat overbrugging onmogelijk is.
Eerder geloofde deze schrijver dat de verschillen
tusschen hen en ons niet zoo fundamenteel
zijn, dat een gescheiden leven op den duur nood-
zakelijk moet worden geacht.

Tot in het diepst zijner ziel werd Prof. de Bruin
ontroerd zoo iets te lezen, want zoo de verschillen
niet fundamenteel zijn, dan wordt het blijven staan
van de mannen van 1892 een dwaling geacht. Dan
wordt het geloofswerk van Dr Wisse en Van Lingon
en ook van Prof. de Bruin in den grond getrapd.

Het is jammer, dat de roep om eenheid zoo wordt
gesmoord.

* Zou den emeritus Prof. de Bruin wel een woord
van zijn oud-collega, den emeritus Professor Wisse
in overweging willen geven.

Die schreef eenmaal, beantwoordend de vraag of
vereeniging tegen het beginsel van 1834 was, dit:

„Zeer onwaar. 'Is juist andersom. De onver-
valschte vierendertiger, Vader Van Velzen, was sterk
voor vereeniging met de „doleerenden".

Vader Van Velzen (hoort, hoort!) heeft in zijn bro-
chure „De vereeniging van alle Gereformeerden
tegenover den afval van het geloof in Nederland",
op biz. 69, als volgt geschreven:

„Wie daarom thans niet met al
zijn vermogen de samenwerking
tracht te bevorderen van de Chris-
telijke Gereformeerde Kerk en de
doleerende, handelt in strijd met
al de vroegere Gereformeerde
Kerken in ons land; in strijd zelfs
met de Acte van Afscheiding der
eerst uitgeteide gemeente in ons
land; in strijd met de eerste Sy-
node der Christelijke Gerefor-
meerde Kerk in 1836; en wat on-
eindig meer zegt, hij handelt in
strijd met het Woord van God."

Dat zegt Van Velzen. Is die soms ook al een
afvallige geweest? Broeders en zusters, zonen en
dochteren der Scheiding, wilt ge u nog laten toe-
spreken door een van God gezalfden strijder der
Scheiding? Hoort dan nog even, wat Van Velzen op
diezelfde bladzijde zegt; zegt ook voor onze dagen
nog niet geheel zonder betekenis, n.l.: „Zouden
zij alleen hen voor broeders hou-
den, die met hunne gevoelens, hunne
gedachten, meeningen en plannen
instemmen; en hoe kunnen zij den
zegen verwachten, den zegen en
de inwoning des Heeren, zoolang
zij voor de samenwerking der ge-
loovigen onverschillig zijn?"

En onder deze samenwerking verstond Van Velzen,
naar zijn eigen getuigenis ook: de vereeniging met de
zoogenaamde „doleerenden".

Pleitende voor de eenheid, zegt Vader Van Velzen
letterlijk aldus: „Deze eenheid houdt in, dat
geen geloovige, noch plaatselijke verga-
ring van geloovigen (ik spatieer weder)
zich op zichzelf mag houden,
zonder zich dus met de overige
plaatselijke vergaderingen te ver-
eënigen."

Wie heeft nu den moed, om te zeggen: Van Velzen
dwaalt? Kom, wie is de eerste? Hebt gij dien moed?
Maar beroep u dan niet meer op de vaders der
Scheiding.

Ja maar die veronderstelde wedergeboorte
dan en die verschrikkelijke leer van het verbond
en de beslissingen van 1905? De dwaalleer
van het verbondsmethodisme, enz?

Ook daarover heeft Prof. Wisse een woord:

Dwaalleer. Maar men zij voorzichtig. Iemand,
die leert dat de uitverkoren menschen vroeg
worden wedergeboren, (dit ligt in de leer der veron-
derstelde wedergeboorte), zal ik geen ketter noemen.
Ik leer het niet; maar wie het wel leert, en dan leert,
dat God, de Heilige Geest, het echter doet door Zijn
onwedersstaande kracht, wordt door mij niet als
ketter gebrandmerkt. Als men de broeders en zusters
van '34 één voor één eens onderzocht in de leer op de
fijne puntjes, als: Sacramenten, Kerk, Genadeverbond
enz., ik denk, het onderzoek zou niet al te best voor
velen aflopen. Moogt ge dan direct een lichtvaardig
oordeel over anderen vellen? En nog eens: is de
oplossing dan: niet-vereenigen? Of: zulver houden en
tucht oefenen?

Ja, Dr Wisse kon het soms mirakel best zeggen.

En, terwijl we bovenstaande uittalingen van Prof. de
Bruin lezen, beleven we een wonderlijk ding. Er is n.l.
een boek verschenen over die „leerstukken", waarover
de groote twist tusschen Gereformeerden en Chr.
Gereformeerden ontstond en bleef bestaan. Een boek,
geschreven door een Hervormd-Gereformeerde. En
ziet: Christelijk-Gereformeerden en — laat ik maar
zeggen — gewoon-Gereformeerden roemen het om
strijd. Alleen Hugo Visscher broemt wat over Armi-
nianisme en zoo.

Ja, Dr v. d. Vegt van Goes en Dr van Dijk van Grö-
ningen en Prof. v. d. Schuit van Apeldoorn vormen een
harmonieus trio, zingend den lof van Dr Woelderink's
„Het Doopsformulier".

* Geloof, dat we het best eens kunnen zijn met Prof.
H. H. Kuyper, die eenmaal schreef: „Er is in heel de
kerk-historie ons geen tweede voorbeeld bekend van een
schisma, dat op zoo lichtvaardige gronden is geschied
als de afscheiding van dit Christelijk Gereformeerde
Kerkgenootschap van de Gereformeerde Kerken". („Ho-
raut" van 4 April 1915.)

Dit is een echt broederwoord.

Want hoe dichter men bij elkaar staat, hoe nauwer
de gemeenschap is, des te ernstiger is het als men zich